

Факултет Правни

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

(Број захтева)

Веће научних области правно-економских наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

(Датум)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46, ст. 5, тач. 3 Статута Универзитета у Београду („Гласник Универзитета“ у Београду бр. 131/06) дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

„ПРОЦЕСНОПРАВНИ ЗНАЧАЈ ОПШТЕПОЗНАТИХ ЧИЊЕНИЦА И ЧИЊЕНИЦА УТВРЂЕНИХ У ПРАВНОСНАЖНИМ СУДСКИМ ОДЛУКАМА“

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ Кривично право

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:
МР ВАЊА (МИЛЕ) БАЈОВИЋ
2. Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање:
Правни факултет Универзитета у Београду
3. Година дипломирања: 2002.
4. Назив магистарске тезе кандидата: „Споразум о признању кривице“
5. Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена: Правни факултет Универзитета у Београду
6. Година одбране магистарске тезе: 2008.
7. Назив факултета на коме је кандидат завршио докторске студије: /
Одсек, смер или група: /

Година завршетка докторских студија: /

Обавештавамо вас да је Наставно-научно веће
(назив надлежног тела факултета)

на седници одржаној 26. децембра 2011. године размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Професор др Мирко Васиљевић

Прилог: 1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем.

2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације.

3. Подаци о ментору – додатак уз образац 1.

**ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ**

Мр Вања Бајовић предложила је да изради докторску дисертацију под насловом: **”Процесноправни значај општепознатих чињеница и чињеница утврђених у правноснажним судским одлукама“** и предложила да јој се за ментора одреди др Милан Шкулић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, који је прихватио да буде ментор у изради докторске дисертације.

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду, одређени смо у састав Комисије која ће припремити

**РЕФЕРАТ
СА ПОДАЦИМА О КАНДИДАТУ И ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ЗА
ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ**

I. Основни подаци о кандидату и докторској дисертацији чија је израда предложена

Мр. Вања Бајовић рођена је 31. децембра 1978. године у Краљеву. Завршила је основну школу «Никола Тесла» у Београду и Трећу београдску гимназију. Правни факултет Универзитета у Београду уписала је школске 1997/98. године, а дипломирала је 2002. године, са општом просечном оценом 9,61. Током студија била је стипендиста Републичке фондације за развој науке и уметности, прималац једнократне стипендије Краљевине Норвешке, четири пута награђивана од стране Правног факултета за изузетне резултате током студија, а 2001. године освојила је прву награду на такмичењу у беседништву, у категорији задате теме.

Школске 2002/2003 године кандидаткиња је завршила Мастер студије на Универзитету у Болоњи, као стипендиста италијанске владе. Диплома јој је нострификована као диплома магистарских студија на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, решењем донетим 13. јула 2005. године.

Последипломске студије на Правном факултету Универзитета у Београду, Смер кривичних наука уписала је школске 2005/2006. Испит из Методологије правних и друштвених наука положила је са оценом десет, а усмени магистарски испит положила је са одликом. Магистарски рад под називом «Споразум о признању кривице» одбранила је са одликом 29. децембра 2008. године. Значај овог магистарског рада огледа се пре свега у чињеници да у то време институт споразума о признању кривице још увек није постојао у нашој пракси, а у литератури је недостајала његова целовита научна обрада. Кандидаткиња је својим радом значајно допринела бољем разумевању Споразума, указала је на

низ проблема повезаних са његовом применом и правном регулативом, као и на могуће адекватне начине њиховог успешног превазилажења и прилагођавања овог америчког института нашем правном систему.

Кандидаткиња је била запослена у Другом општинском суду у Београду од 1. августа 2004. до 18. априла 2005. године, најпре као волонтер а затим као судијски приправник. У звање асистент-приправник за научну област Кривично процесно право на Правном факултету Универзитета у Београду изабрана је 22. септембра 2005. године, а радни однос на Правном факултету засновала је 03. октобра 2005 године, од када руководи вежбама из Кривичног процесног права. У звање асистента за ужу научну област Кривично право- предмет Кривично процесно право изабрана је 06. октобра 2009. године.

Мр Вања Бајовић је обављала дужност секретара курса за припрему правосудног испита и курса "Тероризам, организовани криминалитет и корупција", секретар је комисије за нострификацију диплома на Правном факултету Универзитета у Београду и редакције часописа "Архив за правне и друштвене науке". Поред тога, учествовала је на ТЕМПУС пројекту „Развој система доживотног учења у Србији“ у оквиру кога је радила на изради нацрта *Стратегије развоја доживотног учења*, усвојене на Универзитету у Београду.

Учествовала је на бројним научним скуповима у земљи и иностранству, а летњи семестар школске 2009. године провела је на Универзитету у Њујорку (*Brooklin Law School*), као стипендиста Бироа за образовање и културу владе САД-а, у оквиру ЈФДП програма. Течно говори енглески и италијански језик.

Поред претходно наведене магистарске тезе, Мр Вања Бајовић је написала и објавила следеће радове:

Радови монографског карактера:

1. *Споразум о признању кривице- упоредно-правни приказ*, Правни факултет, Београд, 2009. стр. 203
2. *Измене и новине Законика о кривичном поступку из 2006. у поређењу са Закоником о кривичном поступку из 2001. године* (коауторски са Проф. др Миланом Шкулићем), Службени гласник, Београд, 2007. стр. 89
3. Приредила уџбеник Проф. др Загорке Јекић *Кривичнопроцесно право-посебан део*, Newpress Смедерево, 2006., 195 страна

Чланци:

1. *"Изгубљени у преводу" - грешке у званичном преводу Римског Статута*, у проф. др Ђ. Игњатовић (ур.) "Казнена реакција у Србији", Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2011., стр. 238- 254
2. "Searching for corruption in Serbia", са van Duyne P и др., *Journal of Financial Crime*, Vol. 17 num. 1, 2010, str. 22- 46

3. *Therapeutic Jurisprudence and Problem-Solving Courts*, у проф. др Ђ. Игњатовић (ур.) "Стање криминалитета у Србији и правна средства реаговања- IV део", Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2010., стр. 269- 280
4. "Начело утврђивања материјалне истине", *Правни живот* бр. 9, том I, књига 539, година LIX, Удружење правника Србије, Београд, 2010., стр. 657-668
5. "Правно лице као окривљени у кривичном поступку", *Право и привреда*, бр. 4-6/2010, Година XLVII, Удружење правника у привреди Србије, Београд, 2010., стр. 488- 503
6. "Споразум о признању кривице", *Ревивија за криминологију и кривично право*, вол. 47, бр. 3, 2009., стр. 319- 333
7. "Учешће грађана у кривичном поступку", *Правни живот* бр. 10, том II, књига 530, година LVIII, Удружење правника Србије, Београд, 2009., стр. 625-637
8. *Екстрадиција (у) Сједињеним Америчким Државама*, у проф. др Ђ. Игњатовић (ур.) "Стање криминалитета у Србији и правна средства реаговања- III део", Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2009., стр. 287-302
9. "Положај и овлашћења тужиоца у Сједињеним Америчким Државама", *Бранич*, Година CXXII, бр. 1, Адвокатска комора Србије, Београд, 2009., стр. 131-146
10. "Право на одбрану ћутањем", *Правни живот* бр. 10, том II, књига 520, година LVII, Удружење правника Србије, Београд, 2008., стр. 5-17
11. "Претпоставка невиности и слобода штампе", *Анали Правног факултета у Београду*, година LVI, бр. 1, 2008, Правни факултет, Београд, 2008., стр. 194-210
12. *Усклађивање посебних доказних радњи са новим Уставом Републике Србије*, у проф. др Ђ. Лазин (ур.) "Усаглашавање кривичног законодавства са Уставом Србије", Удружење за кривично право Србије, Београд, 2008., стр. 99-114
13. *Restorative Justice and Mediation in Criminal Procedure*, у проф. др Ђорђе Игњатовић (ур.) "Стање криминалитета у Србији и правна средства реаговања- II део", Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2008., стр. 241-253
14. Медијација у кривичном поступку, *Правни живот* бр. 10, том II, књига 510, година LVI, Удружење правника Србије, Београд, 2007., стр. 121-132
15. *Electronic Monitoring and House Arrest in the Criminal Justice Systems*, у проф. др Ђ. Игњатовић (ур.) "Стање криминалитета у Србији и правна средства реаговања- I део", Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2007., стр. 213-222
16. "Убрзани поступак", *Билтен Округног суда у Београду*, бр. 74/2006, Београд, 2006., стр. 37-46

17. "Положај и заштита сведока сарадника", *Правни живот* бр. 9, књига 501, година LV, Удружење правника Србије, Београд, 2006., стр. 1177-1189
18. "Сајбер криминал- изазов компјутерске ере", *Билтен Окружног суда у Београду*, бр. 68/2005, Београд, 2005., стр. 59-71
19. *Процесне гаранције осумњичених и окривљених у кривичним поступцима на нивоу Европске Уније* у проф. др С. Табороши (прир.), „Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ. Прилози пројекту 2005“, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005., стр. 384-396

Оцена важнијих радова кандидаткиње

Научне и стручне радове мр Вање Бајовић карактерише добар, јасан и занимљив стил писања, одабир актуелних кривичнопроцесних тема, уочљиво интересовање за упоредноправна решења, критички и аналитички дух који се огледа у добром логичном тумачењу законских норми, уочавању нелогичности у истима, уз давање корисних, практично примењивих предлога, као и изражена научна радозналост за недовољно истражена и теоријски спорна питања. Након ове генералне оцене, оценићемо појединачно неколико важнијих радова кандидаткиње.

Монографија *"Споразум о признању кривице"* представља измењену и допуњену магистарску тезу кандидаткиње, са посебним освртом на упоредноправна решења овог института. Како је, од одбране магистарске тезе до објављивања ове монографије, институт споразума о признању кривице доживео и практичну примену у нашем праву, дело је од великог како теоријског тако и практичног значаја, имајући у виду да се кандидаткиња посебно бавила правним системима у којима овај институт има дугу традицију.

У коауторској монографији са проф. др Миланом Шкулићем *"Новине и измене Законика о кривичном поступку из 2006. у поређењу са Закоником о кривичном поступку из 2001.године"*, дат је упоредни приказ одредаба Законика о кривичном поступку из 2001. године и Законика о кривичном поступку из 2006. године са посебним освртом и анализом нових решења и института. Монографија следи систематику Законика указујући на измене у појединим члановима и решењима и објашњавајући разлоге за предложена решења. Монографија је својевремено служила као допунски материјал за припремање испита из кривичног процесног права, јер је на сажет начим указивала на све неопходне измене.

У раду *"Изгубљени у преводу" - грешке у званичном преводу Римског Статута* кандидаткиња указује на погрешно преведене одредбе Римског Статута у Закону о потврђивању Римског статута Међународног кривичног суда, постављајући питање одговорности преводилаца за бесмислена законска решења. Рад је веома интересантан и праћен детаљним навођењем законских одредби које се налазе на граници апсурда.

Коауторски рад *"Searching for corruption in Serbia"* са проф. Петрусом Ван Дајном (*Petrus C. van Duynе*) са Универзитета Тилберг у Холандији, резултат је рада на пројекту организованом од стране Мисије ОЕБС-а у Србији, у коме је кандидаткиња учествовала. У раду је указано на несклад између јавне перцепције о стању корупције у Србији и судског процесуирања ових кривичних дела. До резултата се дошло на основу вишемесечног емпиријског истраживања, спроведеног на основу анализе правноснажних пресуда за коруптивна кривична дела.

У раду *"Therapeutic Jurisprudence and Problem-Solving Courts"* кандидаткиња анализира концепт терапеутске правде или терапеутске јуриспруденције и судова специјализованих за одређена кривична дела, који је доста развијен и актуелан у државама англосаксонског правног подручја, посебно САД-у. Рад је од великог такорећи пионирског значаја, имајући у виду да се ова тема по први пут обрађује у нашој теорији.

У раду *"Начело утврђивања материјалне истине"*, мр Бајовић делимично одступа из правних оквира, бавећи се филозофском темом појма истине, са посебним освртом на "правну" тзв. материјалну истину, која је донедавно сматрана врховним начелом нашег кривичног поступка. Кандидаткиња излаже различита теоријска виђења овог појма, упоређује тзв. материјалну и формалну истину, и истиче да позивање на истину, као и позивање на правду, не могу бити крајња сврха кривичног поступка, имајући у виду да су и истина и правда апстрактне, филозофске категорије које зависе од очију посматрача, већ да је циљ поступка заправо разрешење сукоба који настаје извршењем кривичног дела. Рад је посебно актуелан имајући у виду полемику око избацивања овог начела из новоусвојеног Законика о кривичном поступку.

У раду *"Правно лице као окривљени у кривичном поступку"*, кандидаткиња се бави кривичном одговорношћу правних лица, анализира различита виђења правног основа њихове одговорности, и даје аргументован критички осврт на домаћа законска решења. Како је Закон о кривичној одговорности правних лица ступио на снагу 2008 године, а наша пракса још увек нема велика искуства у овој области, детаљна објашњења наведена у овом раду су од великог како теоријског тако и практичног значаја.

У раду *"Екстрадиција (у) Сједињеним Америчким Државама"*, кандидаткиња се бави појединим екстрадиционим питањима актуелизованим случајем Миладина Ковачевића и њиховим различитим тумачењем у домаћој и америчкој стручној јавности. Рад је веома интересантан јер се бави у то време доста актуелним случајем, и то из перспективе како домаћег, тако и америчког права, у погледу могућности издавања домаћих држављана и давања различитог значаја територијалном и персоналном принципу важења кривичног законодавства.

У раду *"Право на одбрану ћутањем"* кандидаткиња анализира различито тумачење и коришћење права окривљеног да се брани ћутањем у адверзијалном и мешовитом кривичном поступку, настојећи да објасни другачији смисао и практичан значај овог права у различитим правним системима. Ово питање је занимљиво у теоријском смислу, имајући у виду да се неретко поставља питање 'зашто би се неко бранио ћутањем ако је невин' и шта је заправо сврха ове гаранције.

У раду *"Претпоставка невиности и слобода штампе"* предмет анализе су настојања и покушаји усклађивања контрадикторних захтева за поштовањем претпоставке невиности и судске независности с једне, и слободе медија и права грађана на обавештеност с друге стране. Усклађивања наведених гаранција кандидаткиња посматра кроз призму постојеће домаће регулативе, упоредноправна решења као и ставове и праксу Европског суда за људска права.

II – Предмет и циљ дисертације

Основни предмет истраживања којим ће се кандидаткиња бавити је испитивање правног дејства, правне регулативе и правног значаја општепознатих и правноснажно утврђених чињеница у различитим правним системима и у пракси Међународних кривичних трибунала. Циљ истраживања је систематизована студија процесноправног дејства ових чињеница и института "судске констатације", потпуно неразматраног у нашој стручној јавности, као и научна анализа појединих одлука Међународних кривичних Трибунала, која ће допринети даљем развоју младе и још увек недовољно развијене науке међународног кривичног права. Поред сазнајног, односно научног циља, истраживање имало би и свој прагматички циљ, који подразумева употребу резултата истраживања у апликативне сврхе, превасходно у контексту даљег развоја кривичног процесног права у правцу његове ефикасније и исправније примене.

Најважнији и најтежи задатак судије у кривичном поступку је разјашњавање чињеничних питања. Када се говори о тој активности акценат се најчешће ставља на проблематику доказивања или утврђивања чињеница, у настојању да се што тачније реконструишу чињенице које су се одиграле у стварности, те је и у правној литератури доста пажње посвећено доказима, доказивању и утврђивању чињеница. Међутим, доказивање чињеница само по себи, није довољно да одговори на бројна питања која настају у овој 'чињеничној сфери', почевши пре свега од тога које то чињенице треба, односно не треба утврђивати, какво је правно дејство утврђених чињеница, да ли институт њихове правноснажности потврђује или пак негира начело материјалне истине, треба ли законски нормирати чињенице које се не утврђују или оставити судији 'одрешене руке' да процењује од случаја до случаја које се чињенице неће доказивати и тсл.

Англосаксонски и евроконтинентални правни системи на различите начине одговарају на ова питања. Док се у евроконтиненталним системима не нормирају изричито чињенице које не треба утврђивати већ се судији, у складу са његовом активном улогом и великим процесним овлашћењима оставља слобода да у зависности од околности конкретног случаја процењује које чињенице (не) треба утврђивати, у англосаксонском праву је изричито прописано које се чињенице не доказују. Ово се врши кроз институт формалног примања на знање или "судске констатације" (енг. *"judicial notice"*). У англосаксонској литератури овај институт се дефинише као "правно средство којим суд узима одређене чињенице као утврђене и без извођења доказа о истима." Међународни кривични трибунали за бившу

Југославију и Руанду, стварани под доминантним англосаксонским утицајем, такође познају овај институт, изричито прописујући да се 'општепознате чињенице не доказују', са тим да га проширују и на правноснажно утврђене чињенице, предвиђајући да се оне могу користити као доказ у другим поступцима (чл. 94 Правила). На тај начин институт правноснажности пред Међународним кривичним Трибуналима има много шире дејство у односу на било који други постојећи систем. Имајући у виду различиту правну регулативу чињеница које се не утврђују, истраживањем је потребно обухватити како оба правна система, тако и специфична правила и праксу Међународних кривичних трибунала.

Полазиште у истраживању чини одређивање појма правно релевантних чињеница као и оних чињеница које и без доказивања улазе у састав правно релевантног чињеничног стања. Нови Законик о кривичном поступку, за разлику од својих претходника као и од осталих законика евроконтиненталног правног подручја изричито прописује да се, између осталог "не доказују чињенице за које суд оцени да су општепознате" (чл. 83 ст. 3). На тај начин се и у наше право уноси англосаксонски институт "судске констатације", додуше не под тим називом, али тог значаја. ЗКП не дефинише општепознате чињенице већ препушта судији да одлучи о томе, док се у англосаксонској литератури оне најчешће одређују као "чињенице које су познате свуда (нпр. одређени историјски подаци) или на одређеном подручју (нпр. дан када је у одређеном месту дошло до земљотреса или поплаве), или се лако могу проверити увидом у општеприхваћене изворе попут речника, мапа и тсл. Различито законско нормирање општепознатих чињеница у англосаксонском и евроконтиненталном систему последица је различитих правила доказивања, различите улоге процесних субјеката и различитог схватања кривичног поступка. Детаљна анализа ових разлика је неопходна да би се разумело и различито законско нормирање општепознатих чињеница. Њихово изричито законско нормирање отвара и питање правног дејства истих, односно да ли се странкама даје могућност да их оспоравају или не. У првом случају ове чињенице имају дејство оборивих претпоставки, што значи да се терет доказивања пребацује на странку која их оспорава, док је у другом случају реч о необоривим претпоставкама које не дозвољавају доказивање супротног. Нови ЗКП не регулише ово питање, док је у англосаксонској теорији оно већ деценијама спорно (означава се као Морган-Вигморова дилема) а у различитим законодавствима уређено је на различит начин. Међународни кривични трибунали општепознатим чињеницама дају значај и правно дејство необоривих претпоставки, не остављајући могућност доказивања супротног, и тумаче их веома широко. Тако је, примера ради, као општепозната констатована чињеница да је "Руанди извршен геноцид", да је "Сукоб на подручју бивше СФРЈ био сукоб међународног карактера" и тсл.

За очекивати је да само одређивање и правно дејство општепознатих чињеница може изазивати проблеме у нашој пракси. Примера ради, ако судија процени да је 'општепозната чињеница да се од Београда до Новог Сада не може стићи за мање од 30 минута', или да "улазак кроз отворен прозор у стан у приземљу представља савлађивање већих препрека, те крађа стога добија квалитатив тешке крађе", питање је да ли се странци која тврди супротно може дозволити да овакву чињеницу оспорава. Неспорно је да суд, ни до сада и без изричите законске одредбе није утврђивао општепознате чињенице, а у теорији је владала сагласност да се оне могу доказивати ако се појави сумња у њихову ноторност.

Имајући у виду активну улогу и широка овлашћења судије у доказном поступку који је 'одређивао који ће се докази извести и којим редом', није ни било потребе да се недоказивање одређених чињеница изричито нормира, јер би то, у крајњој линији зависило од става и процене судије. Нови Законик о кривичном поступку, са јаким адверзијалним елементима, проширује доказну активност странака на уштрб доказне активности суда, и изричито прописује које се чињенице не доказују (чл. 83). ЗКП општепознатим чињеницама сматра оне које су "по мишљењу суда општепознате" што значи да је опет судији остављено на процену шта се сматра општепознатим, али се не регулише питање могућности оспоравања оваквих чињеница ако се појави сумња у то. Детаљнија анализа општепознатих чињеница и самог института 'судске констатације' оправдана је како са становишта теорије у којој је ово питање ретко и недовољно обрађивано, тако и са становишта праксе која се редовно налази пред изазовима када је реч о чињеничним питањима.

Правилима Међународних кривичних Трибунала институт судске констатације који се првенствено односио само на не доказивање општепознатих чињеница, накнадно је проширен и на правноснажно утврђене чињенице. Правилем 94 Б, унетим изменама из 1998 године је предвиђено " суд може и без доказивања формално примити на знање чињенице о којима је већ пресуђено у другим поступцима пред Трибуналом." Примера ради, ако би се у поступку против лица А утврдило да је војска одређене државе извршила "широк и систематски напад против цивилног становништва", та чињеница би се као доказана користила и у другом поступку против лица Б. Тачније, у поступку против лица Б тужилац не би морао да доказује да се радило о "широком и систематском нападу" који је био усмерен на "цивилно становништво", а ако би лице Б то негирало, тврдећи да напад није имао такве карактеристике или да није био усмерен на цивилно становништво већ на противничку војску, морало би да доказује те чињенице. Оваква одредба нема пандан ни у једном унутрашњем законодавству и углавном се правда тврдњом да су Трибунали институције са "ограниченом временском и територијалном надлежношћу", да се чињенична позадина поклапа у већини случајева, те није неопходно неколико пута утврђивати шта се десило у одређено време на одређеном месту. Иако начело утврђивања материјалне истине није предвиђено Статутом и Правилима Трибунала, овом одредбом се чињеницама правноснажно утврђеним у поступцима пред Трибуналима даје не само дејство материјалне, односно судске истине, већ и историјске истине, која се као таква може користити и у другим поступцима. Стога је предмет истраживања и процесноправно дејство правноснажно утврђених чињеница и самог института правноснажности.

У старијој литератури се сматрало да је институт правноснажности најуже повезан са начелом утврђивања материјалне истине, те да се правноснажно утврђене чињенице сматрају истином у кривичнопроцесном смислу, по принципу *res iudicata pro veritate accipitur*. Новији аутори одступају од ове премисе, увидевши да сама могућност улагања одређених ванредних правних лекова може негирати "истинитост" правноснажне пресуде, те правноснажност везују преванствено за правну сигурност. Појам истине је споран филозофски појам, а самим тим у теорији не постоји сагласност ни у погледу дефинисања појма материјалне или судске истине. Чињенице утврђене правноснажном пресудом

сматрају се "истинитим" и производе правно дејство у поступку у коме су утврђене (доктрина *res judicata* или пресуђене ствари). У системима прецедентног права суд се, приликом одлучивања може позивати на раније одлуке (доктрина *stare decisis*) али само у погледу правних, не и чињеничних питања, полазећи од тога да је "сваки случај прича за себе". Ако би се правноснажно утврђене чињенице сматрале "истином", судове ништа не би спречавало да их користе као доказе и у другим поступцима, против других окривљених, што није могуће ни у англосаксонском ни у евроконтиненталном праву. Коришћење чињеница које су утврђене у једном поступку као доказа у другом поступку против другог окривљеног довело би у питање права окривљеног да учествује у поступку доказивања (у коме су те чињенице утврђиване), као и претпоставку невиности. Примера ради, док окривљеном (лицу А) у једном поступку може бити у интересу да се утврди да је организатор разбојништва било лице Б, те суд ту чињеницу правноснажно утврди на основу изведених доказа, у евентуално касније покренутом поступку против лица Б та се чињеница не може узети као "већ утврђена", већ се мора посебно доказивати. Ако би се случајеви против два или више окривљених базирали на истом кривичноправном догађају и истим доказима, по правилу би се водио јединствен поступак и донела јединствена пресуда. Сходно томе, и у евроконтиненталном и у англосаксонском праву правноснажно утврђене чињенице производе правно дејство само у поступку у коме су утврђене. Изузетак у том смислу су, као што је поменуто, правила Међународних кривичних Трибунала.

Детаљнији критеријуми за примену овог правила нису прописани, али их је временом поставила пракса. На први поглед је уочљива неконзистентност у примени ових критеријума, као и њихово мењање у зависности од практичних потреба. Тако се, примера ради, временом одустало од услова да су "чињенице неспорне између странака у поступку", док су поједини критеријуми попут "не указивања на кривичну одговорност оптуженог", или "изузимања правних квалификација" временом ублажавани. У пракси Трибунала, општепознате и већ пресуђене чињенице имају различито правно дејство. Док се општепознате чињенице не могу оспоравати, већ пресуђене чињенице имају правно дејство оборивих претпоставки, што значи да их странка којој не иду у прилог може оспоравати регуларним доказним путем. Поред тога, суд је дужан да прихвати општепознате чињенице и без доказивања, док у погледу чињеница које су већ пресуђене у другим поступцима има дискреционо овлашћење да одбије да их уврсти у списе, ако то није "у интересу правде". "Интерес правде" је широка и непрецизна формулација која се најчешће тумачи проценом два критеријума: критеријумом експедитивности поступка са једне, и правима оптуженог са друге стране. Права оптуженог која се доводе у питање оваквом одредбом су пре свега право да се сматра невиним док тужилац не докаже његову кривицу ван разумне сумње, право да испитује и унакрсно испитује сведоке против себе, као и право на довољно времена и средстава за припремање одбране.

У раду ће се спровести емпиријска анализа одлука Међународних кривичних Трибунала донетих у вези формалног примања на знање општепознатих и правноснажно утврђених чињеница, како би се установило које су чињенице Трибунали сматрали општепознатим, у којој мери су пресуде базиране на чињеницама које уопште нису утврђиване у кривичном поступку, какве су биле могућности странака да

их оспоравају и које су правноснажно утврђене чињенице од својства материјалне истине, преузимањем у другим поступцима добиле квалификацију "историјске истине". Како се коришћење овог института правда потребама правне ефикасности као и чињеницом да је реч о кривичним делима са "истом временском, просторном и историјском позадином" испитаће се и значај правноснажно утврђених чињеница у поступцима пред Посебним одељењем за ратне злочине Апелационог суда у Београду.

Научна и друштвена оправданост бављења овом тематиком темељи се на њеној оригиналности, инвентивности и актуелности, како у контексту кривичног процесног, тако и у контексту међународног кривичног права. Тема докторске дисертације значајна је за развој науке јер је у нашој правној литератури недовољно пажње посвећено доста сложеним чињеничним питањима, а од посебног је практичног значаја код тумачења и примене новоусвојеног Законика о кривичном поступку који по први пут изричито регулише општепознате чињенице. У страној литератури која се много више бави појединим питањима међународног кривичног права, институт формалног примања на знање или судске констатације и његова примена пред Међународним кривичним Трибуналима спорадично је критикован са аспекта права окривљеног, али недостаје детаљна, систематизована студија овог института. Шта више, оваква студија не постоји ни у англосаксонском праву у коме се "судско констатовање општепознатих чињеница" примењује већ деценијама. Стога је предложена тема од великог научног и практичног значаја.

III – Садржај дисертације

Докторска дисертација под називом **“Процесноправни значај општепознатих чињеница и чињеница утврђених правноснажним судским одлукама”** обухватила би следеће тематске целине:

УВОД

ДЕО ПРВИ: ПОЈАМ И ЗНАЧАЈ ЧИЊЕНИЦА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

1. Чињенично стање (појам)
 - 1.1. Правно релевантне чињенице
 - 1.2. Чињенице индицијалног карактера
 - 1.3. Помоћне чињенице
2. Утврђивање чињеничног стања у кривичном поступку
3. Чињенице које се не утврђују у кривичном поступку
 - 3.1. Општепознате чињенице
 - 3.2. Претпоставке
 - 3.3. Чињенице чије је доказивање законом искључено
4. Чињенично и правно питање

ДЕО ДРУГИ: УТВРЂИВАЊЕ ЧИЊЕНИЦА У ЕВРОКОНТИНЕНТАЛНОМ И АНГЛОСАКСОНСКОМ ПРАВУ

1. Правни извори
2. Модели поступка као страначког спора и тежње за утврђивањем материјалне истине
3. Правила поступка и извођења доказа
4. Положај и улога суда
5. Положај и улога странака

ДЕО ТРЕЋИ: ОПШТЕПОЗНАТЕ ЧИЊЕНИЦЕ

1. Појам
2. Правна регулатива
 - 2.1. Евроконтинентална законодавства
 - 2.2. Англосаксонски правни системи
3. Судска констатација или формално примање на знање чињеница
 - 3.1. Појам и значај института
 - 3.2. Врсте судске констатације
 - 3.2.1. Констатација чињеничних питања
 - 3.2.2. Констатација правних извора
 - 3.3. Практична примена
4. Могућност оспоравања општепознатих чињеница (Морган- Вигморова дилема)
5. Општепознате чињенице у кривичном поступку Републике Србије

ДЕО ЧЕТВРТИ: ПРАВНОСНАЖНО УТВРЂЕНЕ ЧИЊЕНИЦЕ

1. Појам
2. Правно дејство
 - 2.1. Доктрина пресуђене ствари (*res judicata*)
 - 2.2. Прецедентно дејство (доктрина *stare decisis*)
3. Начело материјалне истине

3.1. Материјална и формална истина

3.2. Дејство, значај и границе начела

4. Правноснажно утврђење чињенице и начело материјалне истине у кривичном поступку Републике Србије

ДЕО ПЕТИ: ЗНАЧАЈ ОПШТЕПОЗНАТИХ И ВЕЋ ПРЕСУЂЕНИХ ЧИЊЕНИЦА У ПОСТУПКУ ПРЕД МЕЂУНАРОДНИМ КРИВИЧНИМ ТРИБУНАЛИМА

1. Настанак Трибунала и основна кривичнопроцесна решења

1.1. Оснивање Трибунала

1.2. Правни извори

1.3. Основне карактеристике поступка

2. Формално примање на знање општепознатих чињеница- правило 94 А

2.1. Појам општепознатих чињенице у пракси Трибунала

2.2. Услови за примену

2.3. Правно дејство општепознатих чињеница

3. Формално примање на знање правноснажно пресуђених чињеница- правило 94 Б

3.1. Историјат правила

3.2. Услови за примену

3.2.1. Јасне, конкретне и лако препознатљиве чињенице

3.2.2. Чињенице утврђене у редовном поступку

3.2.3. Правноснажност чињеница

3.2.4. Елемент разумне неоспоривости

3.2.5. Елемент неуказивања на кривичну одговорност

3.2.6. Изузимање правних квалификација

3.2.7. Релевантност чињеница

3.2.8. Формулација чињенице

3.2.9. Прецизност навођења

3.3. Правно дејство формалног примања на знање већ пресуђених чињеница

3.4. Положај окривљеног

3.4.1. Претпоставка невиности

- 3.4.2. Припремање одбране
- 3.4.3. Испитивање и унакрсно испитивање сведока
- 3.4.4. Равноправност странака у поступку
- 3.4.5. Једнакост окривљених у поступку

ДЕО ШЕСТИ: ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА ПРАВИЛА 94 У ПРАКСИ МЕЂУНАРОДНИХ КРИВИЧНИХ ТРИБУНАЛА

- 1. Примена правила 94 А
- 2. Примена правила 94 Б

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

IV – Основне поставке од којих се полази у истраживању

У истраживању питања процесноправног значаја општепознатих чињеница и чињеница утврђених правноснажним судским одлукама полази се од следећих поставки:

- Да чињенице, генерално гледано представљају "појаве у стварности", док "правно релевантне чињенице" подразумевају оне "појаве у стварности" на које се примењују одредбе кривичног материјалног и процесног права. Правно релевантно чињенично стање утврђује се непосредно-извођењем доказа и посредно тј. из других чињеница (индиција). Одређене чињенице суд узима као постојеће и без доказивања и користи их у извођењу чињеничних закључака.
- Да је "општепознатост" чињенице реалтивна категорија, подложна променама у складу са развојем науке, технике и друштвених околности, а да првенствено од процене суда зависи шта ће се сматрати општепознатом чињеницом која се не утврђује. У системима поротног одлучивања неопходно је изричито регулисати које се чињенице не доказују, док у мешовитом кривичном поступку то није неопходно, имајући у виду активну улогу суда у извођењу и оцени доказа по принципима "слободне оцене доказа" и "слободног судијског уверења"
- Да је институт правноснажности везан за начело правне сигурности, а не за начело материјалне истине. Правноснажно утврђене чињенице наине, имају правно дејство само у поступку у коме су утврђиване, и суд и не може користити као доказе у другим поступцима против других окривљених. У системима прецедентног права суд се може позивати на раније одлуке у погледу правних, али не и у погледу чињеничних питања.
- Да Међународни кривични Трибунали за бившу Југославију и Руанду појам општепознатих чињеница, тумаче шире него што је то случај у унутрашњим законодавствима, подводећи неретко под њега и правне појмове.

- Да је коришћење правноснажно утврђених чињеница као доказа у поступцима пред Међународним кривичним Трибуналима супротно начелу правичног поступка, претпоставци невиности и другим правима одбране
- Да се правноснажно утврђене чињенице у поступку пред Трибуналима сматрају историјским истинама иако Трибунали немају дужност утврђивања материјалне истине

V – Методе које ће се применити у истраживању

Полазећи од задатка да се, кроз аналитички приступ референтној литератури и судским одлукама утврди процесноправни значај општепознатих чињеница и чињеница које су правноснажно утврђене у судском поступку, у истраживању предложене теме користиле би се следеће методе: нормативно-правни, хипотетичко-дедуктивни, упоредноправни, историјско-правни и метод анализе случајева.

Након постављања проблема у уводним разматрањима, у општем делу дисертације потребно је одредити појам чињеница у кривичнопроцесном смислу и њиховог утврђивања у кривичном поступку, како у евроконтиненталном, тако и у англосаксонском систему. Теоријски аспекти дисертације ће почивати на **хипотетичко-дедуктивном методу** закључивања посебно када је реч о питањима одређивања појмова правно-релевантних чињеница, општепознатих чињеница, претпоставки и тсл. Дедуктивно извођење закључака и поређење теоријских парадигми и искуственог материјала сачињавају најважнији апсект методологије сваког теоријског истраживања, па ће то бити случај и са теоријским садржајем ове дисертације. Овај део рада ће се у великој мери ослањати на анализу постојећих, будућих и могућих законских решења, па ће се сходно томе и користити уобичајене методе научног истраживања у области правних наука, као што су **нормативно-правни метод**, као и **логички и језички метод тумачења** који су неопходни приликом откривања правног значења релевантних правних норми. Поред тога, рад се заснива и на обимном коришћењу **упоредноправног метода** приликом анализе законских решења и праксе других држава.

Када је реч о делу дисертације који се односи на решења прихваћена од стране Међународних кривичних Трибунала, у њема би доминантну улогу имали нормативно-правни метод и метод анализе случајева (*case study*), а поред њих користили би се и историјско-правни и социјолошко-правни метод. **Нормативно-правни метод** ће се користити у анализи одредаба Статута Трибунала и Правила поступка и доказивања, а поред основног, нормативно-правног користиће се **историјско-правним и социјолошко-правним методом** код анализе настанка и развоја наведених правила и друштвено-политичких чинилаца који су их креирали. **Метод анализе случајева** ће се примењивати приликом анализе праксе Међународних кривичних Трибунала за бившу Југославију и Руанду, тачније одлука донетих поводом примене правила 94.

VI – Очекивани резултати и научни допринос

Атрактивност теме „Процесноправни значај општепознатих чињеница и чињеница утврђених у правноснажним судским одлукама“ може се довести у везу са неколико фактора. Прво, иако врло актуелна, ова тема је скоро потпуно неистражена. Чак и у државама које познају институт формалног примања на знање чињеница или судске констатације (енг: "*judicial notice*") не постоји свеобухватна студија ове врсте. Доступна литература се своди на делове монографија које се баве чињеницама које се не доказују у кривичном поступку и научне чланке којима се углавном расправљају питања која су изазивала спорне ситуације у пракси (као што је питање да ли се пресуда за геноцид против лица А у једном предмету може користити у другом поступку као "општепозната" чињеница).

Друго, предложена тема може се означити као "правно изазовна" јер отвара многа питања и даје доста простора за анализе које су поред правне предмет проучавања и других наука, пре свега филозофије и логике. То се пре свега односи на питања попут одређивања појма чињеница, материјалне истине, претпоставке невиности и тсл. И са историјског аспекта, један од прокламованих циљева Међународних кривичних Трибунала је да својим пресудама допринесу стварању "неспорних историјских извештаја". Чињенице које се само формално констатују јер су утврђене правноснажним пресудама несумњиво ће постати део тих историјских извештаја. Ово истраживање подразумева и спровођење детаљне емпиријске анализе поступака пред Трибуналима, тачније анализу чињеница које су утврђене у одређеним поступцима, а потом у виду "утврђених чињеница" тј. материјалне истине у кривичнопроцесном смислу, преузимане и у другим поступцима.

И на крају, практичан значај ове теме из угла државе у којој се годинама ради на реформама кривичне процедуре у циљу побољшања њене ефикасности није занемарљив. Иако Србија припада државама евроконтиненталне традиције, предложеним и спроведеним реформама уноси се све више адверзијалних елемената у наш кривични поступак, тиме и одредба да се у кривичном поступку не утврђују, између осталог, "општепознате чињенице". Самим тим, детаљно теоријско одређивање њиховог појма и садржаја може имати велики значај у практичној примени ове, као и других одредаба везаних за 'чињеничну сферу'. Истраживање ће настојати да пружи корисне смернице теорији и пракси у разумевању ових појмова, везаних превасходно за исправно утврђивање чињеница и доказни поступак.

VII. Закључак

Предмет и циљ дисертације коју је кандидаткиња пријавила су веома актуелни и захтевни у стручном и научном смислу, заснивају се на оригиналној идеји, чија разрада у форми доктората, свакако може бити веома значајна за развој науке кривичног процесног права и практичну примену законских одредби.

Структура рада, како ју је кандидаткиња замислила је веома складна и утемељена на логици, а предложени методи израде докторске дисертације су адекватни и омогућавају квалитетно анализирање.

Кандидаткиња је предложила коришћење обимне, квалитетне научне и стручне литературе (коју наводимо у прилогу овог реферата), чиме се омогућава да она стекне увид у релевантне радове који се тичу теме дисертације, али и других са њом додирних тема, а што све укупно, омогућава израду квалитетне докторске дисертације

Основни биографски подаци кандидаткиње мр Вање Бајовић, као и актуелност и квалитет њених до сада написаних и објављених радова, полазна структура дисертације, која је веома детаљна и потпуно одговара потреби квалитетне и комплексне обраде предложене теме, као и списак литературе коју је кандидаткиња предлагала, указују да је она у стању да ваљан начин обради тему коју предлаже за израду докторске дисертације.

Из свега претходно изложеног произлази наше

МИШЉЕЊЕ

да је тема под насловом **”Процесноправни значај општепознатих чињеница и чињеница утврђених у правноснажним судским одлукама“**, коју је пријавила **мр Вања Бајовић** подобна за израду докторске дисертације на Правном факултету Универзитета у Београду, па Наставно научном већу Правног факултета Универзитета у Београду предлажемо да овај извештај прихвати и да у складу са предлогом кандидата као ментора у изради ове докторске дисертације одреди др Милана Шкулића, редовног професора Правног факултета Универзитета у Београду.

У Београду, 5. децембра 2011. године

- Прилог: списак литературе коју кандидат предлаже

КОМИСИЈА

професор др Зоран Стојановић

професор др Милан Шкулић

професор др Горан Илић

Списак предложене литературе

- Ackerman J.E. & O'Sullivan E., *Practice and Procedure of the ICTY*, Kluwer International Law, 2000
- Ashworth A., *The Criminal Process- An Evaluative Study*, Oxford University Press, 1998
- Ashworth A., *Principles of Criminal Law*, third edition, Oxford University Press, Oxford, New York, 1999
- Ashworth A., Strange M., "Criminal Law and Human Rights", *European Human Rights Law Review*, Issue 2, Sweet & Maxwell, London 2004
- Ashworth A., Redmayne M., *The Criminal Process-fourth edition*, Oxford University Press, 2010
- Bassiouni M.C. and Manikas P., *The Law of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia*, Transnational Publishers, Inc. 1996
- Bassiouni M.C. (Ed), *International Criminal Law*, 2nd ed., Transnational Publishers, Ardsley, New York, 1999
- Bassiouni M.C., *Introduction to International Criminal Law*, Transnational Publishers, Ardsley, New York, 2003
- Bayer V., *Jugoslavensko krivično procesno pravo, knjiga druga, Pravo o činjenicama i njihovom utvrđivanju u krivičnom postupku*, Zagreb, 1972.
- Бејатовић, С., *Кривично процесно право*, Београд, 2003.
- Bentam J., *Rationale of Judicial Evidence*, London, 1817
- Bentam J., *A Treatise on Judicial Evidence*, London, 1825
- Boas G., "Developments in the Law of Procedure and Evidence at the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and the International Criminal Court", *Criminal Law Forum*, Volume 12, number 2, 2011, p. 167-183
- Bradley C.M. (ed.), *Criminal Procedure- A Worldwide Study*, 2nd Ed., Carolina Academic Press, USA, 2007.
- Brown, A.N., *Criminal Evidence and Procedure- An Introduction*, T&T Clark, Edinburg, 1996.
- Vancise W.J. and Healy P., "Judicial Notice in Sentencing" 65 *Sask. L. Rev.* 97. 2002
- Васиљевић Т. и Грубач М., *Коментар Законика о кривичном поступку*, Јустинијан, Београд, 2005.
- Васиљевић Т., *Систем кривичног процесног права СФРЈ*, Савремена администрације, Београд, 1981.
- Goldstein R., "Reflections on Two Models: Inquisitorial Themes in American Criminal Procedure", *Stanford Law Review* 26., 1974, pp.1009-1019
- Грубач М., *Кривично процесно право – посебни део*, друго измењено и допуњено издање, Службени гласник, Београд, 2002.
- Грубач М., *Кривично процесно право – Увод и општи део*, друго измењено и допуњено издање, Службени гласник, Београд, 2002.
- Грубиша М., *Чињенично стање у кривичном поступку*, друго допуњено и измењено издање, Информатор, Загреб, 1980.
- Davis K.C., "An Approach to Problems of Evidence in the Administrative Process", 55 *Harvard Law Review*, 364, 402, 1942.
- Davis K.C., "Judicial Notice", 55 *Columbia Law Review*, 945, 952 (1955), pp. 945-984
- Damaška M.R., "Evidentiary Barriers to Conviction and Two Models of Criminal Procedure: A Comparative Study", 121 *University of Pennsylvania Law Review* (1973/1983), 506-89
- Димитријевић В. и др., *Хашке недоумице*, Београдски центар за људска права, Београд, 2010
- Димитријевић Д., *Кривично процесно право*, Савремена администрација, Београд, 1965.
- Димитријевић, Д., Стефановић-Златић, М. и Лазин, Ђ., *Кривично процесно право*, Београд, 1986.
- Доленц М, *Теорија судског кривичног поступка за краљевину Југославију*, Београд, 1933
- Drummond S.G., "Judicial Notice: The Very Texture of Legal Reasoning" 15 *Can. J.L. & Soc.*, 2000
- Живановић Т., *Основни проблеми Кривичног и Грађанског процесног права (поступка)*, први одељак, Београд, 1940.
- Живановић Т., *Основни проблеми Кривичног и Грађанског процесног права (поступка)*, други одељак, Београд, 1941.
- Zappala S., *Human Rights in International Criminal Proceedings*, Oxford: Oxford University Press, 2003
- Иванишевић Б., Илић Г., Вишњић Т. и Јањић В., *Водич кроз Хашки трибунал-прописи и пракса*, Мисија ОЕБС-а у Србији, Београд, 2008
- Илић, Г., *Организација кривичног судства у САД-у*, у Ћирић Ј. (ур.) " Увод у право

- САД-а", Институт за упоредно право, Београд, 2008.
- Jacobs and White, *The European Convention on Human Rights*, Fourth Edition, Oxford University Press, 2006.
- James Richardson (ed.) *Archbold: Criminal Pleading, Evidence and Practice*, Sweet & Maxwell Ltd, United Kingdom, 2008
- Јекић З., *Докази и истина у кривичном поступку*, Правни факултет – Центар за публикације, Београд, 1998.
- Јекић З., *Кривично процесно право*, Београд, 2005.
- Jones, J.R.W.D. and Powles, S., *International Criminal Practice*, 3rd edition, Transnational Publishers, Ardsley, New York, 2003.
- John E. Ackerman and Eugene O'Sullivan: *Practice and Procedure of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. With Selected Materials from the International Criminal Tribunal for Rwanda*, The Hague 2000
- Jorgensen, N., "Genocide as a Fact of Common Knowledge" *International and Comparative Law Quarterly* vol. 56 Oct 2007.,
- Kagan R., *American and European Ways of Law: Six Entrenched Differences*, Institute of European Studies, University of California, Berkeley, 2006., 1-63
- Keefe A. J. , Landis W.B.Jr., and Shaad R.B., "Sense and Nonsense About Judicial Notice", *Stanford Law Review* Vol. 2, 1949-1950
- Kessel G. Van, "Adversary Excesses in American Criminal Trial", *Notre Dam Law Review*, Vol. 67, 1992., 403-551
- Kittichaisare, K., *International Criminal Law*, Oxford University Press, Oxford, New York, 2001
- Крапец Д., *Непосредни и посредни докази у кривичном поступку*, Информатор, Загреб, 1982.
- Лазин Ђ., *In dubio pro reo» у кривичном поступку*, Научна књига, Београд, 1985.
- Langer M., "From Legal Transplants to Legal Translations: The Globalization of Plea Bargaining and the Americanization Thesis in Criminal Procedure" *Harvard International Law Journal*, Volume 45, Number 1, 2004., 1-64
- Larkin M.A., "Judicial Notice", (Update by Herasimchuk C.C.), *Houston Law Review* Vol.30, 1993-1994, pp. 193- 239
- LaFave W.R., Israel J.H., King N., *Principles of Criminal Procedure: Post-Investigation*, Thomson & West, 2004
- Лукић, Р., *Методологија права*, Београд, 1977
- Лукић Р., *Систем филозофије права*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1995
- Мајић М., *Примена међународног кривичног права у националним правним системима*, Службени гласник, Београд, 2009.
- Mamiya R., "Taking Judicial Notice Genocide? The Problematic Law and Policy of the *Karemera* Decision" *Wisconsin International Law Journal* Vol. 25, No. 1
- Марковић Б., *Расправе из кривичног поступка*, Књижара Геце Кона, Београд, 1914.
- Марковић Б., *О доказима у кривичном поступку*, друго издање, Издавачка књижара Геце Кона, Београд, 1921.
- Марковић Б., *Уџбеник кривичног судског поступка Краљевине Југославије*, Београд, 1930
- Marty M. D. and Spencer J. R., *European Criminal Procedures*, Cambridge University Press, Cambridge, New York, 2002.
- May R., *Criminal Evidence*, 4th edn., Sweet&Maxwell, London, 1999
- May R. (eds.), *Essays on ICTY Procedure and Evidence in Honour of Gabrielle Kirk McDonald*, Kluwer International, The Hague 2001.
- Meron T., "Procedural Evolutions in the ICTY, Symposium- The ICTY 10 Years On: The View from Inside", *Journal of International Justice*, Vol. 2, No. 2, Oxford, London, June 2004.
- McCormick on Evidence, 4th Edition, Vol.2, 1992,
- McDonald K., Swaak-Goldman O. (eds.), *Substantive and Procedural Aspects of International Criminal Law*, The Hague, Kluwer, 2000
- McNaughton, "Judicial Notice- Excerpts Relating to the Morgan-Wigmore Controversy", 14 *Vanderbilt Law Review*, 1961, pp. 779- 806
- Morgan E., "Judicial Notice", 57 *Harvard Law Review* 269, 1944. pp. 269-294
- Mundis D.A., "Current Development: Improving the Operation and Functioning of the International Criminal Tribunals", 94 *American Journal of International Law* 759, 765 (2000).
- Nokes G.D., "The Limits of Judicial Notice", *The Law Quarterly Review*, Vol. 74, January 1958

- Огорелица Н., *Казнено процесуално право*, Загреб, 1899
- Onstott C., "Judicial Notice and the Law's "Scientific" Search for Truth", *Akron Law Review*, vol. 40, 2007
- Orfield L.B., "Judicial Notice in Federal Criminal Procedure", *Fordham Law Review*, Volume 33, Issue 3, 1963., pp. 503- 518
- Paciocco D.M., "Judicial Notice in Criminal Cases: Potential and Pitfalls", *Criminal Law Quarterly*, Vol. 40, 1997-1998
- Перелман Х., *Право, морал, филозофија*, Нолит, Београд, 1983
- Петрић Б., *Коментар Закона о кривичном поступку*, II књига, II издање, Београд, 1980
- Picard Wool L. (eds.), *Merriam Webster's Dictionary of Law*, a.o. Springfield MA 1996
- Pizzi W., *The Search for the whole truth about American and European Criminal Justice*, New York University Press, January 1999.
- Ристивојевић Б., *Одговорност за радње потчињеног у међународном кривичном праву: командна одговорност*, Нови Сад, 2003
- Saltzburg S.A. and Capra D.J., *American Criminal Procedure*, Seventh Edition, Thomson West Edition, 2004
- Safferling C.J.M., *Towards an International Criminal Procedure*, Oxford: Oxford University Press, 2001
- Singer R. G. and LaFond J. Q., *Criminal Law – Examples and Explanations*, Aspen Law & Business, New York, 1997.
- Срзентић Н., Стајић А. и Лазаревић Љ., *Кривично право Југославије – општи део*, Савремена администрација, Београд, 2000.
- Stewart J.G., "Judicial Notice in International Criminal Law: A Reconciliation of Potential, Peril and Precedent", *International Criminal Law Review* 3., 2003., 245-274
- Стојановић З., *Међународни кривични суд: сукоб права и политике*, Југословенска ревија за криминологију и кривично право, бр. 1 Београд, 1997.
- Стојановић З., "Ad hoc Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) and International Criminal Law", *Balkan Law Review*, No. 6, 1999.
- Стојановић З., *Кривично право-општи део*, XI издање, Београд, 2005
- Стојановић З., *Међународно кривично право*, Јустинијан, Београд, 2004
- Стојановић З., *Коментар Кривичног Законика*, Службени Гласник, Београд, 2006.
- Strahorn J.S.Jr., "The Process of Judicial Notice", *Virginia Law Review*. Vol. 14, 1927-1928, pp. 544- 563
- Schabas W.A., *The UN International Criminal Tribunals*, Cambridge NY, 2006
- Suffling C.E., "Judicial Notice", *48 Mississippi Law Journal* 922, 1977, str. 919- 934
- Tapper C. (ed.), *Cross & Tapper on Evidence*, 8th edn., Butterworths, London, 1995
- Trechsel Stefan, *Human Rights in Criminal Proceedings*, Oxford University Press, Oxford, 2006.
- Triffterer, O., *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1999
- Turner D. J. , "Judicial Notice and Federal Rule of Evidence 201- A Rule Ready for Change", *University of Pittsburgh Law Review*, Vol. 45, 1983-1984, pp. 181- 207
- Thaman S., *Comparative Criminal Procedure, a Casebook Approach*, Carolina Academic press, 2000
- Thayer J.B., "Judicial Notice and the Law of Evidence", *Harvard Law Review*, Vol. 3, No. 7 (Feb. 15, 1890), pp. 285-312
- Ћирић Ј. (ур.), *Увод у право САД-а*, Институт за упоредно право, Београд, 2008.
- Fisher H. and A. McDonald A. (ed.), "Yearbook of International Humanitarian Law", Volume 3., T.M.C. Asser Press, The Hague, 2000.
- Flanz A.R., "Judicial Notice", *Alberta Law Review*, Vol. 18, No. 3, 1980., pp. 471- 484
- Frase R. S., Weigent T., "German Criminal Justice as a Guide to American Law Reform: Similar Problems, Better Solutions?", *Boston College International & Comparative Law Review*, Vol. XVIII, No 2., 1995., 317-683
- Frase R. S., "Comparative Criminal Justice as a Guide to American Law Reform: How the French Do It, How Can We Find Out, and Why Should We Care?", *California Law Review*, Vol. 78, No.3. May 1990, 539-647
- Hehberger A., *Dokaz na osnovu indicija u toku istražnog postupka*, Priručnik, Zagreb, 1981.
- Howard M.N. et al. (eds.), *Phipson on Evidence*, 15th edn., Sweet & Maxwell, London, 2000.
- Carp R., Stidham R., and Manning K., *Judicial Process in America*, CQ Press, Washington DC, 2007
- Cassese A., *International Criminal Law, 2nd edition*, Oxford University Press, 2008.
- Cassese A., Gaeta P. and John R.W.D.Jones: *The Rome Statute of the International Criminal*

- Court: A Commentary*, Volume I i II, New York 2002
- Cryer R., Friman H., Robinson D., Robinson D., *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*, Cambridge University Press, 2008
- Шкулић М., "Командна одговорност, историјат, Римски статут и југословенско кривично право", *Архив за правне и друштвене науке* бр. 4/02, Београд, 2002.
- Шкулић М., "Начело слободне оцене доказа у кривичном поступку", *Архив за правне и друштвене науке* бр.1-2/02, Београд, 2002.
- Шкулић М., *Међународни кривични суд- надлежност и поступак*, Досије, Београд, 2005.
- Шкулић М., *Кривично процесно право-општи део*, Службени гласник, Београд, 2006.
- Шкулић М., *Коментар Законика о кривичном поступку*, Службени гласник, Београд, 2007.
- Шкулић, М. *Кривично процесно право*, Правни факултет у Београду, Београд, 2009.
- Wald P.M., "The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia Comes of Age: Some Observations on Day-To-Day Dilemmas of an International Court", *Journal of Law & Policy*, Vol. 5, 87, 2001
- Weigend Thomas, "Continental Cures for American Ailments: European Criminal Procedure as a Model for Law Reform", *Crime & Justice*, 2, 1980., 381-428
- Wigmore J., *A Treatise on the Anglo- American System of Evidence in Trials at Common Law*, 3d ed. 1940
- Wilson M, "Stranded between Partisanship and the Truth? A Comparative Analysis of Legal Ethics in the Adversarial and Inquisitorial System of Justice", *Melbourne University Law Review*, 450, Vol 29, 2005., 448-477

Коришћене одлуке:

Међународни кривични Трибунал за бившу Југославију:

Тужилац против Видоја Благојевића и Драгана Јокића (Предмет бр. IT-02-60-T)

- Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено и документарних доказа, 19.12.2003

Тужилац против Митра Васиљевића (Предмет бр. IT-98-32-T)

- Пресуда, 29.11.2002

Тужилац против Станислава Галића (Предмет бр. IT-98-29-AR73.2)

- Одлука по интерлокуторној жалби у вези са правилем 92bis (C), 7.6.2002.

Тужилац против Делалића и др.(случај Челебићи) (Предмет бр. IT-96-21-T),

- Налог по захтеву жалиоца, Есада Ланце за прихватање доказа у жалбеном поступку и за формално примање на знање, 21.5.2000.
- Пресуда, 16.11.1998.

Тужилац против Расима Делића (Предмет бр. IT-04-83-PT)

- Одлука по захтеву тужилаштва за прихватање документарних доказа на основу правила 94Б, 9.7.2007
- Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 18.10.2006.

Тужилац против Радована Караџића (Предмет бр. IT-95-5/18-T):

- Одлука по првом захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 5.6.2009.
- Одлука по трећем захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 9.7.2009
- Одлука по другом захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 9.10.2009
- Одлука по захтеву тужилаштва за поновно разматрање одлуке по другом захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 25.11.2009.
- Decision on the Prosecution's First Motion for Judicial Notice of Documentary Evidence Related to the Sarajevo Component, 31.3.2010.
- Одлука по четвртном захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 14.6.2010.
- Одлука по петом захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 14.6.2010.
- Одлука по захтевима оптуженог за поновно разматрање одлука о формалном примању на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 14.6.2010.
- Decision on the Prosecution's Motion for Judicial Notice of Intercepts Related to the Sarajevo Component and Request for Leave to Add one Document to the Rule 65 ter Exhibit List, 4.2.2011.

Тужилац против Мирослава Квочке и других (Предмет бр. IT-98-30-PT)

- Одлука по захтеву тужилаштва за примање на знање чињеница о којима је одлучено, 19.3.1999.

- Налог којим се формално прима на знање, 8.6.2000
- Тужилац против Момчила Крајишника* (Предмет бр. IT-00-39-T),
 - Одлука по захтевима оптужбе за формално примање на знање чињеница о којима је пресуђено и писмених изјава сведока на основу правила 92bis, 28.2.2003
 - Одлука по трећем и четвртном захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 24.3.2005.
- Тужилац против Зорана Купрешкића и др.* (Предмет бр. IT-95-16-A)
 - Одлука по предлозима Драге Јосиповића, Зорана Купрешкића и Влатка Купрешкића да се прихвате додатни докази у складу са правилом 115 и о формалном примању на знање чињеница о којима је пресуђено у складу са правилом 94 Б, Жалбено веће, 8. 5. 2001.
- Тужилац против Милана Лукића и Средоја Лукића* (Предмет бр. IT-98-32/1-PT)
 - Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 22.08.2008
 - Decision on Sredoje Lukic's Amended Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts with Annex A, 12.11.2008
- Тужилац против Пашка Љубичића* (Предмет бр. IT-00-41-PT)
 - Одлука по захтеву оптужбе за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 23.1.2003
- Тужилац против Жељка Мејакића и др.* (Предмет бр. IT-02-65-PT)
 - Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница на основу правила 94Б, 1.4.2004.
- Тужилац против Драгомира Милошевића* (Предмет бр. IT-98-29/1-T)
 - Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено и тужиочевом каталогу чињеница о којима су се стране у поступку сложили, са издвојеним мишљењем судије Хархофа, 10.4.2007
 - Одлука по интерлокуторним жалбама на одлуку претресног већа по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је пресуђено и тужиочевом каталогу чињеница о којима су се стране сложили, Жалбено веће, 26.6.2007.
 - Одлука у вези са формалним примањем на знање чињеница о којима је пресуђено, које је жалбено веће вратило на даље разматрање, са издвојеним мишљењем судије Робинсона, 18.7.2007
- Тужилац против Слободана Милошевића*, (Предмет бр. IT-02-54-T)
 - Одлука по захтеву оптужбе за формално примање на знање пресуђених чињеница релевантних за општину Брчко, 5.6.2002.
 - Одлука по предлогу оптужбе за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 10.4.2003
 - Одлука по интерлокуторној жалби оптужбе на одлуку претресног већа по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено од 10.4.2003, са издвојеним мишљењем судије Ханта, 28.10.2003
 - Коначна одлука по предлогу оптужбе за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 16.12.2003
- Тужилац против Милутиновића и др.*, (Case No. IT-05-87-7)
 - Decision on Prosecution Motion to Admit Documentary Evidence, 10 October 2006
- Тужилац против Момира Николића* (Предмет бр. IT-02-60/1-A)
 - Одлука по молби жалиоца за формално примање на знање чињеница, Жалбено веће, 1.4.2005
- Тужилац против Момчила Перишића*, (Предмет бр. IT-04-81-PT)
 - Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено у вези са Сарајевом, 26.6.2008
- Тужилац против Вујадина Поповића и других* (Предмет бр. IT-05-88-T)
 - Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 26.9.2006
 - Одлука по Поповићевом захтеву за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено са додатком, 2.6.2008
- Тужилац против Јадранка Прлића и др.* (Предмет бр. IT-04-74-PT)
 - Одлука по захтеву за примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено на основу правила 94Б, 14.3.2006
 - Одлука по захтеву тужиоца да се општепознате чињенице формално приме на знање и да се у спис уврсте документарни докази на основу правила 94 А и 89 Ц, 3.2.2006
 - Одлука по захтевима тужилаштва од 14 и 23 јуна 2006., за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 7.9.2006
 - Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 26.11.2009
- Тужилац против Душка Сикирице и др.*, (Предмет бр. IT-95 8-PT)

- Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 27.9.2000

Тужилац против Благоја Симића и др., (Предмет бр. IT-95-9-PT)

- Одлука по претпретресном поднеску оптужбе којим се тражи да претресно веће формално прими на знање међународни карактер сукоба у Босни и Херцеговини, 25.3.1999

Тужилац против Јовице Станишића и Франка Симатовића (Предмет бр. IT-03-69-T)

- Decision on Prosecution's Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts, 25.11.2009
- Одлука о формалном примању на знање чињеница о којима је пресуђено, 16.12.2009
- Одлука по другом захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 28.1.2010
- Одлука по трећем захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је већ пресуђено, 23.7.2010
- Одлука о формалном примању на знање чињеница о којима је већ пресуђено и исправак прве, друге и треће одлуке већа о чињеницама о којима је већ пресуђено, 16.09.2010

Тужилац против Радована Станковића (Предмет бр. IT-96/23/2-PT)

- Одлука по захтеву оптужбе којим се на основу правила 94 Б тражи формално примање на знање чињеница, 16.5.2003.

Тужилац против Здравка Толимира (Предмет бр. IT-05-88/2-PT)

- Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је пресуђено на основу правила 94 Б, 17.12.2009

Тужилац против Енвера Хаџихасановића и Амира Кубуре (Предмет бр. IT-01-47-T)

- Одлука у вези са формалним примањем на знање чињеница о којима је пресуђено у другим предметима, 27.2.2004
- Коначна одлука у вези са формалним примањем на знање чињеница о којима је пресуђено у другим предметима, 20.4.2004
- Decision on Judicial Notice of Adjudicated Facts Following the Motion Submitted by Counsel for the Accused Hadzihasanovic and Kubura on 20 January 2005., 14 April 2005

Тужилац против Војислава Шешеља (Предмет бр. IT-03-67-T)

- Одлука по захтеву тужиоца да се формално приме на знање чињенице на основу члана 94 Б Правилника о поступку и доказима, 10.12.2007
- Одлука по захтевима тужилаштва за формално примање на знање докумената на основу правила 94 Б, 16.6.2008
- Одлука по захтевима тужилаштва за формално примање на знање чињеница о којима је пресуђено у предмету Мркшић, 8.2.2010.
- Одлука по захтеву тужилаштва за формално примање на знање чињеница из предмета Крајишник, 23.7.2010

Међународни кривични Трибунал за Руанду:

The Prosecutor v. Bagosora et al., (Case No. ICTR-98-41-T)

- Decision on the Prosecutor's Motion for Judicial Notice pursuant to Rule 73, 89 and 94, 11 April 2003

The Prosecutor v. Bizimungu, et al. (Case No. ICTR-99-50-1)

- Decision on Prosecution's Motion for Judicial Notice Pursuant to Rules 73, 89 and 94, 2 December 2003.

Prosecutor v. Juvénal Kajelijeli, (Case No. ICTR-98-44A-T)

- Decision on the Prosecutor's Motion for Judicial Notice Pursuant to Rule 94 of the Rules, April 16, 2002

Prosecutor v. Karemera et al., (Case No. ICTR-98-44-AR73(C)),

- Decision on Prosecutor's Interlocutory Appeal of Decision on Judicial Notice, Appeal Chamber, 16 June 2006

Prosecutor v. Niyitegeka, (Case No. ICTR-96-14-T)

- Decision on Prosecutor's Motion for Judicial Notice of Facts: Rule 94 of the Rules of Procedure and Evidence, (Sept. 4, 2002)

Prosecutor v. Elizaphan Ntakirutimana (Case No. ICTR-96-10-T),

- Decision on the Prosecutor's Motion for Judicial Notice of Adjudicated facts Rule 94(b) of the Rules of Procedure and Evidence, 22 Nov 2001

Prosecutor v. Nyiramasuhuko et al., (Case No. ICTR-07-21-T)

- Decision on the Prosecutor's Motion for Judicial Notice and Admission of Evidence, , 15 May 2002

Prosecutor v. Semanza, (Case No. ICTR-97-20-T),

- Judgement, 20 May 2005
- Decision on the Prosecutor's Motion for Judicial Notice and Presumption of Facts Pursuant to Rules 94 and 54, 3 Nov 2000.

На основу члана 24. став 10. Статута Правног факултета Универзитета у Београду, Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду, на XVII седници од 26. децембра 2012. године, донело је

О Д Л У К У

Члан 1.

Прихвата се извештај Комисије за оцену подобности теме докторске дисертације кандидата **мр Вање Бајовић**, и одобрава израда докторске дисертације под насловом: **"Процесноправни значај општепознатих чињеница и чињеница утврђених у правноснажним судским одлукама"**.

Члан 2.

О извршењу ове Одлуке стараће се Декан Правног факултета Универзитета у Београду.

03-број: _____

Београд

ПРЕДСЕДНИК НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА
Декан

Професор др Мирко Васиљевић

Додатак уз образац 1.

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

за кандидата мр Вања Бајовић

Име и презиме ментора: Милан Шкулић

Звање: редовни професор за ужу научну област кривично право – предмети Кривично процесно право и Криминалистика.

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. *Начело законитости у кривичном праву*, Анали Правног факултета Универзитета у Београд, број 1/2010, Београд, 2010., стр. 66 – 128, ISSN 0003-2565.
2. *Начело правичног вођења кривичног поступка и начело истине у кривичном поступку*, Правни живот бр. 9, Том први, Београд, 2010., стр. 587 – 611, издавач: Удружење правника Србије, YU ISSN 0350-0500.
3. *Основи упоредног кривичног процесног права и основи проблеми реформе кривичног поступка Србије*, зборник „Казнена реакција у Србији“ (прир. проф. др Ђорђе Игњатовић), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2011, стр. 54 - 125, ISBN 978-86—7630-326-7.
4. „Nationale Strafverfolgung völkerrechtlicher Verbrechen“ - *National Prosecution of International Crimes* (A.Eser, U.Sieber und H.Kreicker, Hrsg.), Landesbericht – Serbien und Montenegro, Издавач: „Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht und Duncker & Humblot“, Berlin, 2004, str. 211 – 327.
5. *National Report – Serbia* in: F.Dünkel, J.Grzywa, P.Horsfield and I.Pruin (Eds.), *Juvenile Justice Systems in Europe – Current Situation and Reform Developments*, Vol.3, „Forum Verlag Godesberg“, Greifswald, Germany, 2010., p. 1195 – 1243.

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и

медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у ији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M1 I, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наука ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени Већа научних области, квалификују за ментора односне дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум

1. фебруар, 2012.

